

ANDERS DAN ANDERE NATUURTERREINEN, TWAALF KENMERKEN

1. Geen bestrijdingsmiddelen of (kunst)mest

Al sinds de aanleg in 1977, op een voormalig weiland in de Krimpenerwaard, worden op Natuurrijk geen chemische bestrijdingsmiddelen en (kunst)mest gebruikt. Dat is dus nu al meer dan veertig jaar. Daardoor hebben veel meer soorten planten en dieren de kans gekregen zich te ontwikkelen, vergeleken met terreinen waar deze stoffen wel worden gebruikt.

2. Grote variatie aan bomen en planten

Bij de aanleg zijn in relatief korte tijd bijna achtduizend voornamelijk inheemse bomen en struiken aangeplant, in een grote variatie. Sindsdien is deze aanplant door kap en natuurlijke oorzaken (zoals storm en sterfte) uitgedund, waardoor ruimte ontstond voor spontaan opkomende bomen en struiken. Dit geeft een veel natuurlijker aanblik dan in bossen waar in rijen is aangeplant. Bovendien zijn er in de loop der jaren allerlei interessante inheemse soorten planten ingezaaid en soms ook aangeplant.

3. Stammen en takken blijven op het terrein

Bij de meeste natuurgebieden wordt het hout van omgezaagde bomen verkocht. Op Natuurrijk wordt het hout van bomen en struiken niet afgevoerd, maar verwerkt in honderden meters zogenoemde takkenrillen. Die bieden leefruimte aan allerlei organismen, waaronder paddenstoelen, spinnen, insecten, amfibieën, vogels en zoogdieren. Bomen die omwaaien, of worden omgezaagd om meer licht op de bodem toe te laten, blijven zo veel mogelijk liggen. In de loop der jaren vermolmen ze. Zo vormen ze een bijzondere biotoop voor mossen, paddenstoelen, insecten en amfibieën.

4. Poelen voor amfibieën

Op open plekken is een tiental poelen aangelegd, die geen verbinding met de omringende sloten hebben. Daardoor, en doordat de poelen in sommige zomers droogvallen, komt er geen vis in de poelen voor. Dit is van belang omdat vissen larven en eitjes van amfibieën eten. Door de situering van de meeste poelen op door zon beschenen plekken kan het water in ondiepe gedeelten goed opwarmen, waardoor larven sneller groeien. Dit alles bevordert de biodiversiteit in het gebied.

5. Niveauverschillen

Op Natuurrijk is uitgegraven grond rond de poelen aangebracht. Deze hoger gelegen gedeelten bieden leefmogelijkheden voor planten en dieren die voorkeur hebben voor drogere omstandigheden. Naast veel plantensoorten en zoogdieren zijn dat ook insecten als hommels en wespen. De wespennesten op Natuurrijk zijn geliefd bij wespddieven, een roofvogelsoort die in de Krimpenerwaard maar zelden wordt waargenomen. Op de meeste hogere plekken in Natuurrijk is bovendien schraal zand aangebracht, ter bevordering van de groei van bloemrijke planten, wat weer van belang is voor vlinders, bijen en andere insecten.

6. Zware machines taboe

Vrijwel alle natuurgebieden worden onderhouden met behulp van vaak grote tractoren en kranen. Dergelijke machines zijn op Natuurrijk taboe. Zij verdichten de bodem, wat nadelige gevolgen heeft voor het bodemleven. Alleen tijdens de aanleg van enkele grotere poelen is destijds eenmalig met een kraan gewerkt. De kleinere poelen daarentegen zijn stuk voor stuk met de hand uitgegraven. Ook het onderhoud van de poelen geschiedt uitsluitend handmatig, met licht gereedschap. Als een poel 's zomers is drooggevallen gebeurt dat met schop en kruitwagen. En bij waterhoudende poelen met kantmes, sloothaak en baggerbeugel.

7. Afgegraven en ingezaaide terreintjes

Helaas is ook in de Krimpenerwaard de bodem door stikstof vanuit de lucht overal overbemest geraakt. In Natuurrijk is die overbemeste bovenlaag van enkele zonbeschenen terreintjes afgegraven en met bloemrijke zaadmengsels ingezaaid. Hierdoor hebben met name brandnetels plaats gemaakt voor een rijke variatie aan vlinderplanten. Mede daardoor is Natuurrijk erg vlinderrijk. Als de zon schijnt en de temperatuur niet te laag is, zijn er bijna het gehele jaar door allerlei soorten vlinders te zien.

8. Extra nest- en leefplaatsen

Op Natuurrijk broeden tientallen soorten vogels. Veel soorten vinden een natuurlijke plek in holle bomen, takkenrillen en dichte struiken, op de grond of juist hoog in de bomen. Bovendien hangen er overal op het terrein nestkasten voor verschillende vogelsoorten, zoals koolmees, pimpelmees, roodborst, vliegenvanger en bosuil. Voor insecten en zoogdieren zijn speciale kasten aangebracht, zoals hommels-, vlinder-, vleermuis- en bunzingkasten. Hoewel er in de Krimpenerwaard wel ringslangen voorkomen, zijn ze tot nu toe nog niet waargenomen op Natuurrijk. Om hun komst naar Natuurrijk te bevorderen, zijn op het terrein broeihopen aangelegd, waar deze reptielen hun eieren kunnen leggen. Ook muizen voelen zich op droge plekken in de broeihopen thuis. Zij zijn op hun beurt een belangrijke prooi voor onder andere roofvogels, uilen en marterachtigen.

9. Natuurmuren

Op Natuurrijk is een tiental natuurmuren aangelegd. Dat zijn op het zuiden gerichte kunstmatige bouwsels van allerlei stenen, stammen, stronken, hooi, bamboe, enzovoort. Met een mengsel van schelpkalk en zand is enig verband tussen de stenen aangebracht. In een verhoging achter de natuurmuur zijn holtes gemaakt, die vanaf de voorzijde van de muur via openingen en bijvoorbeeld pvc buizen door allerlei dieren te bereiken zijn. Een natuurmuur is tevens een bijenhotel, maar dan veel groter en geschikt voor veel meer soorten dan alleen wilde bijen. De natuurmuren op Natuurrijk zijn een voorbeeld voor onder andere volkstuinverenigingen. Op verzoek worden workshops 'aanleg natuurmuur' gehouden.

10. Baken en vluchtplaats voor vogels

Natuurrijk is een grotendeels bebost gebied in een verder open weidelandschap. Voor vogels is Natuurrijk daarmee een baken waarop ze zich oriënteren. Maar het is ook een schuilplaats. Hierdoor zijn er tijdens de vogeltrek op het terrein veel soorten waar te nemen. Ten minste één keer is Natuurrijk bezocht door de zeer zeldzame bastaardarend.

11. Zeldzame plant- en diersoorten

Op Natuurrijk leven vele soorten planten en enkele diersoorten, die vrijwel niet in andere natuurgebieden in Zuid-Holland voorkomen. Een voorbeeld van zo'n diersoort is de kamsalamander, die het logo van de Stichting siert. Zeldzame plantensoorten, die je niet gauw op andere plekken in de Krimpenerwaard zult zien, zijn bijvoorbeeld vetblad, zonnedauw, klokjesgentiaan, kleine kaardenbol, moeraskartelblad, ogentroost, duizendguldenkruid, bosanemoon en teer guichelheil, om er maar enkele te noemen.

Zie ook de Plantenlijst Natuurrijk 2020 met bijna 300 soorten van Stef van Walsum op deze website.

12. Jagen niet toegestaan

In Natuurrijk zijn alle dieren welkom. Er wordt niet gejaagd.